

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Частина 2

COMBAT HORTING AND ACTIVITIES OF UKRAINIAN LAW ENFORCEMENT AUTHORITIES

ІРШІНЬ – 2020

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ, ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ПОДАТКОВОЇ МІЛІЦІЇ
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ТА ОРГАНІЗАЦІЇ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ**

***МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ***

Частина 2

**14-15 липня 2020 року
м. Ірпінь**

*Рекомендовано до друку Науково-методичною колегією
Національної федерації бойового хортингу України
(протокол від 24.07.2020 № 7).*

Науковий керівник конференції

Пашко П. В. – ректор Університету державної фіскальної служби України, доктор економічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України.

Організаційний комітет конференції

Голова оргкомітету:

Чмелюк В. В. – кандидат юридичних наук, проректор з питань підготовки кадрів податкової міліції – начальник Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, полковник податкової міліції, учасник бойових дій.

Голова науково-методичної ради оргкомітету:

Єрмоєнко Е. А. – професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету ДФС України, кандидат педагогічних наук, президент Національної федерації бойового хортингу України, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, Заслужений тренер України, майстер спорту України міжнародного класу, майор десантно-штурмових військ ЗС України, учасник бойових дій.

Заступники голови оргкомітету:

Грищук В. Л. – кандидат юридичних наук, начальник кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, підполковник податкової міліції, учасник бойових дій;

Бухтіяров О. А. – кандидат юридичних наук, заступник начальника кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, учасник бойових дій.

Члени оргкомітету:

Параниця С. П. – кандидат юридичних наук, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, учасник бойових дій;

Антоненко С. А. – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України;

Бадьора С. М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України;

Гарбовський Л. А. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України.

Є80 Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (14–15 липня 2020 року) / уклад.: Е. А. Єрмоєнко. Ірпінь : Університет ДФС України, 2020. Ч. 2. – 872 с.

Збірник містить наукові роботи учасників конференції, дослідження з педагогіки, психології, філософії, історії, теорії і методики викладання бойового хортингу, проведені відповідно до угоди про співпрацю між Національною федерацією бойового хортингу України та Університетом державної фіскальної служби України. Матеріали представляють узагальнені результати досліджень у напрямі теоретичних та практичних аспектів удосконалення професійних компетентностей фахівців бойового хортингу у системі правоохоронних органів України.

Матеріали подаються мовою оригіналу. За достовірність фактів, статистичних та інших даних, точність формулювань і висновки несуть відповідальність автори матеріалів.

Біла В. Р., Єрмоєнко Е. А., Чмелюк В. В. Військово-патріотичне виховання школярів і студентів у процесі занять бойовим хортингом	242
Єрмоєнко Е. А., Чмелюк В. В., Грищук В. Л., Бухтіяров О. А., Тішин А. В. Принципи застосування прикладних прийомів бойового хортингу співробітниками правоохоронних органів	254
Єрмоєнко Е. А., Чмелюк В. В., Біла В. Р., Грищук В. Л., Бухтіяров О. А. Національно-патріотичне та фізичне виховання школярів, студентів і курсантів засобами бойового хортингу	263
Єрмоєнко Е. А., Бухтіяров О. А., Тішин А. А., Буток О. В., Кольченко А. П. Методика проведення занять з бойового хортингу для співробітників правоохоронних органів	273
Єрмоєнко В. Е., Єрмоєнко Е. А., Ільницький І. Р. Стоматологічне здоров'я спортсменів бойового хортингу	288
Єрмоєнко Е. А., Біла В. Р., Боровець Н. О., Буток О. В., Деркач О. В. Розвиток фізичних якостей співробітників правоохоронних органів у процесі занять бойовим хортингом	306
Єрмоєнко Е. А., Шаповалов Б. Б., Рудей Д. Ю., Гречаний О. М., Ляховець О. О. Бойовий хортинг: фізіологічні показники адаптації спортсменів до фізичних навантажень	321
Бадьора С. М., Єрмоєнко Е. А., Тішин А. В. Методи психічної саморегуляції співробітників правоохоронних органів у системі бойового хортингу	334
Карасевич С. А., Єрмоєнко Е. А., Біла В. Р. Бойовий хортинг як засіб морально-етичного виховання особистості	346
Єрмоєнко Е. А., Чмелюк В. В., Біла В. Р., Грищук В. Л., Бондарчук В. В. Основи функціональної підготовки співробітників правоохоронних органів засобами бойового хортингу	357
Єрмоєнко Е. А., Чмелюк В. В., Біла В. Р., Грищук В. Л., Параниця С. П. Система фізичного виховання студентів і курсантів за програмою бойового хортингу	373
Деркач О. В., Єрмоєнко Е. А., Буток О. В. Розвиток фізичних якостей у співробітників правоохоронних органів засобами бойового хортингу за методом функціонального тренування	384
Литвиненко А. М., Єрмоєнко Е. А., Єрмоєнко В. Е. Бойовий хортинг – комплексна система фізичного виховання особистості	403
Єрмоєнко Е. А., Чмелюк В. В., Грищук В. Л., Бухтіяров О. А., Тішин А. В. Управління і контроль у процесі занять бойовим хортингом курсантів правоохоронних спеціальностей	422

Рамазанова У. В., Єрмоєнко Е. А., Бухтіяров О. А.	
Бойовий хортинг як чинник спеціально-фізичної підготовки співробітників правоохоронних органів	438
Боровець Н. О., Єрмоєнко Е. А., Чмелюк В. В.	
Організація занять з бойового хортингу для підвищення функціональної підготовки співробітників правоохоронних органів	447
Параниця С. П., Єрмоєнко Е. А., Чмелюк В. В.	
Методи професійно-прикладної фізичної підготовки студентів і курсантів правоохоронних спеціальностей засобами бойового хортингу	462
Єрмоєнко Е. А.	
Застосування співробітниками поліції прийомів бойового хортингу при затриманні злочинців	477
Колос М. А., Єрмоєнко Е. А., Сидоренко О. М.	
Бойовий хортинг: швидко-силова підготовка та оптимізація управління навчально-тренувальним процесом	493
Кіблицький Р. В., Єрмоєнко Е. А., Тішин А. В.	
Бойовий хортинг: концептуальні засади розвитку і популяризації в Україні	502
Єрмоєнко Е. А.	
Основи воїнського звичаю та філософське підґрунтя бойового хортингу	514
Полторацький С. С., Єрмоєнко Е. А., Єрмоєнко В. Е.	
Бойовий хортинг у впровадженні воїнських традицій українського народу	538
Єрмоєнко В. Е., Єрмоєнко Е. А., Ільницький І. Р., Кіблицький Р. В., Карасевич С. А.	
Медичні і фізіологічні показники самоконтролю студентів у процесі тренування з бойового хортингу	550
Буток О. В., Єрмоєнко Е. А., Єрмоєнко В. Е.	
Бойовий хортинг і здоров'я людини	564
Тимчик М. В., Єрмоєнко Е. А., Біла В. Р.	
Бойовий хортинг і виховання учнів	575
Зверєв А. В., Єрмоєнко Е. А., Тішин А. В.	
Бойовий хортинг у методиках вдосконалення силових якостей спортсменів різних вікових груп	593
Сидоренко О. М., Єрмоєнко Е. А., Кукушкін К. М.	
Бойовий хортинг і соціально-педагогічні аспекти військово-патріотичного виховання школярів	603
Єрмоєнко Е. А.	
Моделювання процесу військово-патріотичного виховання школярів, які займаються бойовим хортингом	620

Lytvynenko, Andriy; Yeromenko, Eduard; Yeromenko, Veronika

Combat horting – a comprehensive system of physical education

Abstract. The scientific article identifies the main factors of physical education of combat horting athletes of different age groups, the nature and number of loads provided during training of athletes for successful education of physical qualities: strength, speed, endurance, agility, flexibility.

Methodical principles – the basic methodical laws of pedagogical process which express the basic requirements to construction, the maintenance and the organization of educational and training process in system of horting.

Methods of physical education – a way to achieve this goal, a certain orderly activity. The main methods are divided into three groups: verbal, visual and practical. Physical qualities are some qualitative aspects of the motor abilities of combat horting athletes. General physical training – the process of improving physical qualities, aimed at the comprehensive physical development of the athlete. Special physical training is a process that ensures the development of physical qualities and the formation of motor skills specific only to horting. Sports training – a long pedagogical process aimed at using the whole set of training and non-training tools, methods, conditions, which provide the necessary degree of readiness for sports achievements. Zones of intensity of physical activity of horting athletes are conditionally characterized by values of heart rate and are divided into small, average, big and maximum intensity of physical activity. Motor skill – a degree of mastery of the technique of action, which is characterized by increased concentration on the components of the operation, and unstable means of solving the motor problem. Motor skill – a degree of mastery of the technique of motor action, in which the control of movements is automated, and the actions are highly reliable. Theoretical and methodological principles of improving physical fitness with special physical exercises are substantiated, the types of physical exercises are listed.

Key words: combat horting, physical education, sports training, combat horting athletes, physical qualities, physical exercise, fight, duel, physical activity, adaptation, training system, combat readiness, sport, physical culture, training, methods of education, coach, national sport, strength, endurance, flexibility, speed, agility, physical activity.

УПРАВЛІННЯ І КОНТРОЛЬ У ПРОЦЕСІ ЗАНЯТЬ БОЙОВИМ ХОРТИНГОМ КУРСАНТІВ ПРАВООХОРОННИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

**Єрмоєнко Е. А.,
Чмелюк В. В.,
Грищук В. Л.,
Бухтіяров О. А.,
Тішин А. В.**

Університет ДФС України, м. Ірпінь

Анотація. У даній статті опубліковані дослідження щодо визначення особливостей бойового хортингу як засобу функціональної підготовки курсантів правоохоронних спеціальностей і види контролю у процесі занять, виховання фізичної культури і основ здоров'я курсантів відомчих закладів вищої освіти та наукове обґрунтування засобів позитивного впливу бойового хортингу, що сприяють формуванню у курсантів професійно-прикладних здібностей, цінностей здорового способу життя, всебічного виховання, підвищенню рівня здоров'я курсантів за методикою виду спорту бойового хортингу. Викладено матеріал щодо концепції та підходів до класифікації фізичних вправ і методик бойового хортингу для спортсменів курсантського віку. Проведено теоретичний аналіз проблеми виховання фізичних якостей, умов застосування професійно-прикладних, оздоровчих, загальнорозвивальних і спеціальних фізичних вправ бойового хортингу для підвищення ефективності роботи систем організму. Дослідно-експериментальним шляхом перевірено ефективність упровадженної педагогічної системи функціональної підготовки курсантів правоохоронних спеціальностей, виховання фізичної культури і основ здоров'я у курсантів засобами бойового хортингу, ціннісного ставлення до здоров'я та уникнення шкідливих звичок. Подано результати дослідження щодо функціональної підготовки курсантів правоохоронних спеціальностей і види контролю у процесі занять, формування цінностей здорового життя та ефективності організаційних форм спортивної дисципліни у процесі занять бойовим хортингом в умовах навчального процесу закладів вищої освіти правоохоронної спрямованості.

Ключові слова: бойовий хортинг, функціональна підготовка, курсанти, правоохоронна спеціальність, методика викладання, система підготовки, навчання, педагогічна система, професійно-прикладні якості, контроль, освіта, спорт, цінності здорового життя, фізична вправа, організм людини, курсантська молодь, виховання, вольові якості, здібності, педагогічні умови, ціннісне ставлення до здоров'я, професійна підготовка.

Актуальність наукового дослідження. Функціональна підготовка, рухова активність, раціональне харчування, загартовування сприяють зміцненню здоров'я людини, підвищують його функціональні можливості, здатність протистояти негативним факторам навколишнього середовища [1–13; 18–29].

Це особливо важливо сьогодні, в умовах різко збільшеного темпу життя і підвищених вимог, які пред'являються до курсантів правоохоронних спеціальностей відомчих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів України.

У зв'язку з тим, що функціональна підготовка курсантів правоохоронних спеціальностей є важливим показником професійно-прикладної готовності майбутніх співробітників правоохоронних органів, тому має місце система управління тренувальним процесом з бойового хортингу і контролю у процесі занять.

Удосконалення системи управління і контролю на основі об'єктивізації знань про структуру змагальної діяльності та підготовленості з урахуванням загальних закономірностей становлення спортивної майстерності в бойовому хортингу є одним з перспективних напрямів удосконалення системи функціональної підготовки курсантів правоохоронних спеціальностей [14].

Один з найважливіших елементів системи управління функціональною підготовкою курсантів – комплексний контроль, під яким розуміється сукупність організаційних заходів для оцінки різних сторін підготовленості спортсменів, реакцій організму на тренувальні та змагальні навантаження, ефективності тренувального процесу, а також обліку адаптаційних перебудов функцій організму спортсменів бойового хортингу.

Виклад основного матеріалу. Комплексний контроль в бойовому хортингу для підвищення функціональної підготовки передбачає практичну реалізацію різних видів контролю (етапного, поточного, оперативного), що застосовується в структурних ланках тренувального процесу для отримання об'єктивної різнобічної інформації про стан спортсмена, і його динаміку розвитку з метою управління процесом функціональної підготовки. Детальний розгляд всіх видів контролю ми будемо проводити на заняттях з професійно-прикладного виду спорту України бойового хортингу, які проводяться у відомчих закладах вищої освіти правоохоронної спрямованості. В Україні цим видом спорту займається дуже багато людей, особливо діти. Щороку відбуваються набори юних спортсменів у секції бойового хортингу та постійно проводяться змагання, тому контроль на різних етапах підготовки спортсменів – курсантів правоохоронних спеціальностей відомчих закладів вищої освіти має величезне практичне значення.

Таким чином, об'єктом дослідження є курсанти правоохоронних спеціальностей відомчих закладів вищої освіти. Предмет дослідження – це функціональна підготовка курсантів і розвиток якостей, які необхідні в бойовому хортингу, тобто якість сили і витривалість.

Метою проведеного дослідження є здійснення системи комплексного контролю і управління підготовкою спортсменів – курсантів правоохоронних спеціальностей відомчих закладів вищої освіти на основі використання сучасних інформаційних методик.

Завдання дослідження

1. Вивчити стан питання у вітчизняній і зарубіжній літературі.
2. Здійснити етапний, поточний і оперативний контроль у процесі підготовки діючих спортсменів бойового хортингу до змагань, а курсантів правоохоронних спеціальностей відомчих закладів вищої освіти – до виконання службово-бойових завдань.
3. Визначити найбільш прийнятні засоби та методи комплексного контролю.
4. Оцінити необхідні якості для курсантів правоохоронних спеціальностей відомчих закладів вищої освіти.
5. Дослідити якість сили і швидко-силові якості.
6. Провести аналіз отриманих результатів дослідження.

Оперативний, поточний і етапний контроль за рівнем функціональної підготовки курсантів правоохоронних спеціальностей відомчих закладів вищої освіти

Зміст і організація комплексного контролю в процесі занять. Основним джерелом отримання інформації при підвищенні функціональної підготовки курсантів правоохоронних спеціальностей відомчих закладів вищої освіти, підготовки спортсменів до змагань з бойового хортингу є комплексний контроль їх стану після виконання певних навантажень [15–17]. Значення методології комплексного контролю підготовленості курсантів правоохоронних спеціальностей і управління тренувальним процесом з бойового хортингу обумовлене багатьма характерними для даного виду спорту причинами, серед яких:

значне ускладнення системи підготовки спортсменів;

відставання якості комплексного контролю від вимог щодо організації спортивного тренування як керованого процесу;

збільшення числа вимірюваних показників, що реєструються у процесі тренувань і змагань; підвищення вимог до метрологічного забезпечення збору та аналізу інформації про підготовленість і готовність курсантів – спортсменів бойового хортингу.

Контроль з боку тренера, що здійснюється відповідно до його професійних функцій, називається педагогічним.

Педагогічний контроль проводиться з метою оцінки динаміки фізичного розвитку, рівня загальної і спеціальної підготовленості, функціонального стану організму, адекватності тренувальних навантажень можливостям курсантів. Важливою складовою контролю є параметри тренувальних і змагальних навантажень.

Оперативний, поточний і етапний контроль при функціональній підготовці курсантів, підготовці діючих спортсменів бойового хортингу до змагань

Для ефективного управління процесом підготовки спортсменів бойового хортингу надзвичайно важливі такі критерії: регулярний контроль за станом спортсменів та їх працездатністю; контроль за ходом відновлення після навантаження; контроль за переносимості навантаження, адаптаційних можливостей; контроль за процесом приведення до вищої спортивної форми [30–39].

Для цього необхідно проводити три види контролю: оперативний, поточний і етапний.

Оперативний контроль у процесі підготовки спортсменів бойового хортингу передбачає оцінку реакцій організму курсантів на фізичне навантаження в процесі заняття бойовим хортингом, і після нього, а також мобільні операції, прийняття рішень у процесі заняття, корекцію тренувальних завдань, ґрунтуючись на інформації від курсантів.

Оперативний контроль призначений для реєстрації навантаження тренувальної вправи, серії вправ і заняття в цілому. Важливо визначити величину і спрямованість біохімічних зрушень в організмі спортсмена, встановивши тим самим співвідношення між параметрами фізичного і фізіологічного навантаження тренувальної вправи.

При організації оперативного контролю одні показники реєструються тільки до і після тренування, інші – безпосередньо у процесі тренування.

Безпосередньо в процесі тренування (незалежно від специфіки виконуваних фізичних навантажень) зазвичай аналізуються тільки:

зовнішні ознаки втоми;

динаміка частоти серцевих скорочень;

значно рідше – показники біохімічного складу крові.

До і після тренування доцільно реєструвати термінові зміни:

а) при виконанні навантажень, спрямованих на розвиток витривалості:

маси тіла;

функціонального стану серцево-судинної системи;

функціонального стану системи зовнішнього дихання;

морфологічного складу крові;

біохімічного складу крові;

кислотно-лужного стану крові;

склад сечі;

б) при виконанні швидкісно-силових навантажень:

функціонального стану центральної нервової системи;

функціонального стану нервово-м'язового апарату;

в) при виконанні складнокоординаційних навантажень:

функціонального стану центральної нервової системи;

функціонального стану нервово-м'язового апарату;

функціонального стану максимально задіяних при виконанні обраного виду навантажень аналізаторів.

Поточний контроль проводиться для реєстрації і аналізу поточних змін функціонального стану організму курсантів (щоденних, щотижневих) [40–48]. Найважливішим його завданням є оцінка ступеня втоми і відновлення спортсмена після попередніх навантажень, його готовності до виконання запланованих тренувальних навантажень, недопущення перевтоми.

Поточний контроль може здійснюватися:

щодня вранці (натще, до сніданку; при наявності двох тренувань – зранку і перед другим тренуванням);

три рази в тиждень (1 – на наступний день після дня відпочинку, 2 – на наступний день після найбільш важкого тренування, і 3 – на наступний день після помірною тренування);

один раз у тиждень – після дня відпочинку.

При проведенні поточного контролю, незалежно від специфіки виконуваних тренувальних навантажень, обов'язково оцінюється у курсантів *функціональний стан*:

центральної нервової системи;

вегетативної нервової системи;

серцево-судинної системи;

опорно-рухового апарату.

Етапний контроль проводиться, як правило, двічі на рік (на початку і в кінці сезону). На основі зіставлення результатів повторних досліджень з первинними даними, робляться висновки про спрямованість адаптаційних змін у функціональних системах щодо діяльності цілісного організму під впливом складеної програми занять з бойового хортингу.

Його завданнями є:

1) визначення зміни фізичного розвитку, загальної і спеціальної підготовленості курсантів;

2) оцінка відповідності річних приростів до нормативних вимог з урахуванням індивідуальних особливостей курсантів і темпів біологічного розвитку;

3) розробка індивідуальних рекомендацій для корекції тренувального процесу і переведення курсантів, які займаються бойовим хортингом, на наступний етап багаторічної підготовки.

Призначення етапного контролю – інтегрально, цілісно оцінити систему занять у рамках певного завершеного етапу, періоду, циклу контрольованого процесу, звірити намічене і реалізоване, отримати необхідну інформацію для правильної орієнтації подальших дій.

При проведенні етапного контролю визначають кумулятивні зміни, що виникають в організмі курсантів у процесі тренувальних занять з бойового хортингу.

При цьому реєструються:

загальна фізична працездатність;

енергетичний потенціал організму;

функціональні можливості провідних для бойового хортингу систем організму;

спеціальна працездатність.

Основні критерії здійснення комплексного контролю за тренувальною діяльністю курсантів

Для отримання інформації про етапи підготовки курсантів – спортсменів до змагань з бойового хортингу використовують *суб'єктивні* та *об'єктивні* критерії контролю.

До **суб'єктивних критеріїв**, які свідчать про досягнення гранично допустимого навантаження, відносять: задишку, почервоніння або збліднення шкірних покривів, нудоту, запаморочення, біль і відчуття тяжкості в області потилиці, шум у вухах, біль за грудиною, під лопаткою, що віддає в ліву руку [49–58]. Поява безсоння, занепокоєння, погіршення настрою, небажання займатися свідчать про перенапруження. Все це тренер з бойового хортингу може визначити візуально або шляхом опитування.

Про позитивні зміни під впливом занять свідчить поліпшення самопочуття, поява бадьорості, почуття радості.

До **об'єктивних критеріїв** відносять параметри морфофункціонального стану фізичної працездатності і підготовленості курсантів.

Так, розвивається стомлення проявляється в кількісних характеристиках виконуваної фізичної вправи (швидкість, частота кроків, темп, амплітуда рухів, координація).

Для контролю інтенсивності навантажень у бойовому хортингу використовують показники частоти серцевих скорочень, артеріального тиску, орієнтуючись на їх динаміці в процесі заняття.

Комплексний контроль у процесі заняття з бойового хортингу враховує також зміни зовнішніх умов навколишнього середовища: зниження температури повітря, зміни напрямку вітру, появи дощу, снігу, що призводить до необхідності внесення змін до змісту навчально-тренувальних занять, розподілу засобів, методів проведення занять тощо.

Основні показники, що використовуються в комплексному контролі

Завдяки контролю фіксуються дані про фізичний стан, розвиток та підготовленість курсантів [59–68]. За допомогою контролю перевіряють ефективність застосування засобів і методик тренування. Для цього використовують різні показники комплексного контролю.

У процесі оперативного контролю передбачається оцінка таких показників:

1) поведінкових реакцій курсантів на керуючі команди тренера з бойового хортингу. Методом спостереження й опитування тренер отримує інформацію про інтерес курсантів до заняття або конкретного тренувального завдання, розуміння завдання і бажання його виконати, правильності виконання завдань, що визначає подальші дії тренера – заохочення, осуд, пошук стимулів, корекція завдання;

2) техніки виконання вправ. Методом візуального спостереження, а також відеозйомки можлива оцінка і реєстрація технічних характеристик виконуваних вправ з їх подальшим аналізом і виправленням помилок;

3) адекватності обраної програми поставленим завданням на занятті.

Оцінка кумулятивних змін в стані курсантів, довготривалих зрушень у рівні їх функціональної готовності, загальної тренуваності та фізичної підготовленості здійснюється за абсолютними і відносними показниками.

Проводячи тестувальні процедури в системі поточного й етапного контролю, важливо дотримуватися метрологічних вимог, які передбачають стандартність вимірювання, й умов тестування, наявності уніфікованих оціночних шкал.

Контроль за абсолютними показниками підготовленості курсантів передбачає вимір результатів тестування в природних величинах (метрах, сантиметрах, секундах, ударах в хвилину тощо), зіставлення з оціночними шкалами, розділеними на функціональні класи, якісні рівні (низький, середній, високий), констатацію рівня фізичної підготовленості курсантів наприкінці циклу занять (чверті, семестру тощо). Таким чином, динаміка результатів тренування визначається переходом з одного рівня, обмеженого середньовіковим діапазоном, в інший.

Поточний контроль за відносними показниками передбачає облік та оцінку приросту показників, перекладені одиниці в порівнянні з вихідними (%). Це може бути виражено у відсотковому прирості показників тестування індивідуально кожного курсанта протягом певного циклу занять, а також визначення його рейтингу по відношенню до однолітків. Результати всієї вікової групи курсантів ранжуються від максимального до мінімального за процентною шкалою від 1 до 100.

Просування по цій шкалі вгору дає уявлення курсантам і тренеру з бойового хортингу про те, наскільки даний курсант збільшив свій результат, який рейтинг він займає серед однолітків, скільки відсотків однолітків йому вдалося обійти за цей період занять бойовим хортингом.

Всі види комплексного контролю представляють необхідну інформацію, яка використовується в процесі управління тренувальним процесом, що дозволяє встановити вихідний рівень фізичного стану курсанта і контролювати динаміку результуючих показників тренувальних впливів у процесі занять бойовим хортингом [69–78]. Підбір адекватних управлінських впливів пов'язаний з процедурою програмування занять на основі даних педагогічного контролю.

Контроль за темпами приросту результатів, які визначаються в різних тестах і уніфікованих системах у балах, може бути представлений графічно, що дає уявлення про індивідуальний профіль фізичної підготовленості курсанта, і допомагає коригувати дії, що управляють його тренувальним процесом.

Загальний позитивний оздоровчий ефект у процесі тренувальної діяльності оцінюється підвищенням рівня індивідуального фізичного здоров'я, критеріями якого можуть бути:

зменшення кількості гострих повторних захворювань, загострень хронічних захворювань;

прискорення процесів відновлення після перенесених захворювань тощо;

зниження вираженості факторів ризику розвитку серцево-судинних захворювань (нормалізація або зменшення надлишкової маси тіла, нормалізація або зниження артеріального тиску, нормалізація ліпідного обміну, відмова від шкідливих звичок, підвищення рухової активності);

зниження ЧСС у стані спокою, після сну і при стандартних фізичних навантаженнях;

поліпшення результатів у рухових тестах;

підвищення рівня фізичного стану;

підвищення мотивації до занять бойовим хортингом.

Підвищення рівня фізичного стану служить основою для внесення корекції в параметри тренувальних програм відповідно до вікового рівня фізичного стану курсантів.

Контроль при підготовці курсантів до спортивних змагань з бойового хортингу

Структура тренувального процесу. Сучасною спортивною практикою бойового хортингу обґрунтована структура тренувального процесу, яка являє собою відносно стійкий порядок його компонентів (частин, сторін), їх закономірне відношення і загальну послідовність.

У циклі спортивних тренувань з бойового хортингу розрізняють три основних рівня. Перший – **мікроструктурний**. До нього відносяться структури окремих тренувальних занять, мікроциклів і їх сукупностей. Другий рівень – **мезоструктурний**. У нього входять структури, до яких відносяться системи мікроциклів, мезоциклів. Третій – **макроструктурний**. Його складають структури макроциклів і їх періодів, річних і багаторічних циклів спортивних тренувань.

Багаторічне спортивне тренування в бойовому хортингу проводиться за етапами, кожен з яких включає в себе кілька річних циклів, які складаються (в залежності від кількості змагань) з декількох мікроциклів (частіше 2–3). Винятком є одноциклова структура річної підготовки спортсменів бойового хортингу.

Підготовка до змагань включає в себе два періоди – підготовчий і змагальний. Третій період – перехідний, як правило, планується один (завершальний). Підготовчий період прийнято розділяти на два етапи – загальнопідготовчий і спеціально-підготовчий; змагальний – на чотири: попередньої підготовки і безпосередньої підготовки до змагань, змагальний і післязмагальний.

Протягом періодів макроциклу стан спортивної форми формується в першому періоді, стабілізується – в другому, тимчасово втрачається – в третьому.

Заняття бойовим хортингом, як правило, складається з трьох частин: підготовчої, основної та заключної [79–88].

Залежно від розв'язуваних у тренувальному процесі завдань, використовуються наступні типи занять: навчальні, тренувальні, навчально-тренувальні, відновлювальні та контрольні.

Мікроцикли в тренувальному процесі спортсменів бойового хортингу можуть бути втягувальними, ударними, підвідними, відновлювальними та змагальними. Найчастіше використовуються тижневі, хоча нерідко є мікроцикли тривалістю від 3–4 до 10–14 днів.

Тривалість мезоциклів знаходиться у проміжку 3–6 тижнів. Найбільш поширені чотиритижневі мезоцикли. Типи мезоциклів: втягувальні, базові, контрольні-підготовчі, передзмагальні, змагальні та відновлювальні.

Всі структурні утворення процесу спортивної підготовки курсантів незалежно від їх рівня (мікро, мезо, макро) можна класифікувати за трьома основними критеріями: рішення в них педагогічних завдань; спрямованість основного обсягу роботи; величина сумарних навантажень.

Зміст різних сторін підготовки курсантів засобами бойового хортингу

Розрізняють шість основних сторін підготовки курсантів засобами бойового хортингу: технічну, тактичну, психологічну, фізичну, інтелектуальну й інтегральну.

Технічна підготовка – процес оволодіння курсантом системою руху (технікою бойового хортингу) з метою досягнення високих спортивних результатів. Технічна підготовка логічно пов'язана з фізичної, тактичної, психологічної та інтелектуальної.

Існує пряма залежність між кількістю прийомів бойового хортингу, якими володіє курсант, і ефективністю тактичних завдань, які необхідно вирішувати у процесі змагальної діяльності [89–94]. На утримання технічної підготовки курсанта істотно впливає розвиток тактики в бойовому хортингу і правила змагань.

У процесі технічної підготовки курсант опановує базовими і допоміжними прийомами і діями.

Прийоми – це спеціалізовані положення і руху курсантів, які виконуються поза змаганнями, дії – один або кілька прийомів, які реалізуються в умовах змагань.

Базові прийоми і дії – це обов'язковий обсяг технічної підготовки курсанта, допоміжні – елементи окремих рухів, які є результатом творчої роботи спортсменів бойового хортингу. Вони характеризують їх індивідуальні особливості.

Розрізняють три основні рівні процесу технічної підготовки – формування рухових уявлень, умінь і навичок. Особливостями останнього є стабільність, надійність і автоматизм.

Критерієм тактичної підготовки є результативність техніки. Включають п'ять показників результативності: ефективність, стабільність, варіативність, економічність і мінімальна тактична інформованість суперника.

Тактична підготовка курсанта – процес оволодіння прийомами спортивної тактики бойового хортингу, її видами, формами та засобами їх реалізації в умовах змагань.

Структуру тактичної підготовки в бойовому хортингу складають дії, спрямовані на формування тактичних знань, умінь, навичок і мислення в цілому.

Тактичні знання курсанта – це уявлення про прийоми, види, форми тактики і їх використання в процесі тренувань і змагань. Тактичні вміння – дії, які диктуються тактичними знаннями: прогнозувати план суперника і змагальну ситуацію, здатність коригувати свій план по ходу сутички, тактичні навички – цілісні тактичні дії, які реалізуються в процесі тренування і змагань. Тактичне мислення курсанта – це здатність приймати правильні тактичні рішення при дефіциті часу і високій тактичній напрузі.

Зміст тактики ведення змагальної діяльності в бойовому хортингу складають засоби тактичної підготовки, які створюють сприятливі умови для атаки.

Їх можна розділити на чотири групи:

спрямовані на виникнення у суперника захисної реакції – загрози, сковування, виведення з рівноваги;

спрямовані на виникнення у суперника атакуючої реакції;

спрямовані на відсутність або ослаблення реакції суперника – повторна атака, подвійний обман;

спрямовані на використання переважно силового впливу.

Показниками якості процесу тактичної підготовки є активність і ефективність тактичних дій. Активність тактичних дій реалізується тактикою безперервних і епізодичних атак, ефективність тактичних дій забезпечується здатністю курсанта передбачити змагальні ситуації.

Психологічна підготовка курсанта засобами бойового хортингу – це процес досягнення високого рівня вольової та спеціальної психічної підготовленості.

Вольова підготовленість курсанта включає в себе можливості реалізації цілеспрямованості, рішучості та сміливості, наполегливості і завзятості, витриманості і самовладання, самостійності та ініціативності.

До спеціальної психічної підготовленості відносяться: стійкість до стресів у процесі тренування і змагань; рівень кінестетичних і візуальних сприйнять тактико-технічних дій і умов навколишнього середовища; вміння керувати емоціями і рухами; здатність сприймати, аналізувати і реагувати на інформацію в умовах дефіциту часу і простору; вміння просторово-часового передбачення дій на хорті і за його межами; здатність реалізувати випереджальні реакції, які формуються в корі головного мозку.

Обсяг і зосередженість уваги істотно впливають на ефективність реалізації кожного з компонентів спеціальної психічної підготовленості курсанта.

У сучасній системі психологічної підготовки спортсменів бойового хортингу, крім вольової та спеціальної психічної підготовленості, виділяють такі блоки: формування мотивації до занять бойовим хортингом; ідеомоторне тренування; удосконалення реагування та спеціальних умінь; корекція психічної напруги; удосконалення толерантності до емоційного стресу; управління передстартовим і стартовим станом.

Формування мотивації – дії, які спрямовані на збереження потреби спортсменів бойового хортингу вдосконалювати свою майстерність протягом довгого часу. Важливим моментом цього процесу є мотиваційна орієнтація, яка залежить від вибору внутрішнього або зовнішнього середовища [95–99]. У першому випадку акцент робиться на техніко-тактичне, фізичне вдосконалення і якість процесу тренувань і змагань, у другому – на спортивні досягнення. Мотиваційна орієнтація багаторічної спортивної підготовки провідних спортсменів бойового хортингу світу, як правило реалізується в трьох основних напрямках: на якість процесу вдосконалення; на перемогу; на можливість програшу. Залежить це від етапу тренування, кваліфікації та підготовленості спортсменів, рангу змагань та складу учасників.

Фізична підготовка курсанта засобами бойового хортингу – процес, спрямований на розвиток основних рухових якостей – сили, швидкості, витривалості, гнучкості та координаційних здібностей.

Залежно від застосовуваних засобів розрізняють загальну, допоміжну і спеціальну фізичну підготовку.

Загальна фізична підготовка вирішує завдання розвитку рухових якостей, які сприяють досягненням в бойовому хортингу. Допоміжна фізична підготовка створює функціональний фундамент для розвитку спеціальних рухових якостей курсантів. Спеціальна фізична підготовка дозволяє розвивати рухові якості, відповідні до специфіки бойового хортингу.

Силова підготовка курсанта вирішує наступні завдання: розвиток основних силових якостей (максимальної і швидкісної сили, силової витривалості); збільшення активної м'язової маси; зміцнення тканин (сполучних і опорних); гармонізація форми тіла. Рівень розвитку сили є передумовою розвитку і вдосконалення швидкості, спритності і гнучкості курсанта.

Методи розвитку силових якостей в бойовому хортингу: ізометричний (в основі – напруга без зміни довжини м'язів); пліометричний (створює в м'язах потенціал напруги); ізокінетичний (робота з великим напруженням); змінних опор (з використанням тренажерів).

Швидкість (швидкісні можливості) курсанта – це сукупність функціональних якостей, завдяки яким рухові дії виконуються за мінімальний час. Існує дві форми їх прояву – елементарні (латентний час простих і складних рухових реакцій; швидкість і частота

окремого руху) і комплексні (прояв швидкісних можливостей у складних рухових актах). Прикладом комплексних форм прояву цих якостей в бойовому хортингу є кидки, виведення з рівноваги тощо. Їх рівень забезпечується розвитком елементарних форм швидкості в сукупності з іншими фізичними якостями і техніко-тактичною підготовленістю.

Витривалість курсанта проявляється у здатності ефективно виконувати роботу при наростаючому стомленні. Рівень витривалості лімітується: енергопотенціалом систем організму адаптованих до специфіки бойового хортингу; якістю техніко-тактичних навичок; психічними можливостями.

Гнучкість в бойовому хортингу – це функціональні якості опорно-рухової системи організму, які лімітують амплітуду руху спортсмена. Для того, щоб визначити амплітуду рухів в окремих суглобах, використовують поняття «рухливість».

Гнучкість курсанта, який займається бойовим хортингом, істотно впливає на рівень його спортивних досягнень. Специфіка рухів в бойовому хортингу вимагає від спортсмена комплексного прояву фізичних і психічних якостей і здібностей, непередбачених за своєю складністю і динамікою поз і положень.

Недостатня гнучкість нерідко буває причиною втрати якостей навчання техніко-тактичних дій, зниження рівня внутрішньом'язової і міжм'язової координації, економічності рухів, що часто призводить до травм і порушень опорно-рухового апарату курсанта.

Фактори, які визначають рівень гнучкості: еластичні якості м'язів, шкіри, підшкірної основи і сполучної тканини; ефективність нервової регуляції скорочення м'язів; обсяг м'язів, які беруть участь в рухах; особливості будови суглобів.

Ступінь гнучкості залежить від статі спортсмена, вікових показників і навколишнього середовища. У чоловіків вона нижче ніж у жінок. З віком її рівень знижується.

Підвищує (до 20 %) гнучкість інтенсивна розминка. Аналогічний ефект досягається шляхом темпового впливу. Зловживання вправами, спрямованими на розтягування зв'язок і суглобових капсул, веде до стабілізації рівня гнучкості і травм.

До основних вимог до компонентів навантаження (їх необхідно враховувати під час розвитку гнучкості) відносяться: характер і особливості чергування вправ; тривалість вправ (кількість повторень – 10–25 с); темп рухів (повільний); величина обтяження (до 50 %); інтервали відпочинку (від 10–15 с до 2–3 хв).

Спритність курсанта (координаційні здібності) – це можливість швидко, точно, цілеспрямовано і економічно вирішувати складні рухові завдання, які виникають на хорті. До важливих факторів, які визначають рівень спритності курсанта, відносяться оперативний контроль параметрів рухів, виконуваних на хорті, і його аналіз. Ефективність цих операцій на пряму залежить від рівня м'язово-суглобової чутливості. Підвищенню м'язово-суглобової чутливості сприяє різноманітність тренувальних вправ, які підбираються в строгій відповідності до специфіки бойового хортингу: серії ударів; кидки зі зміною напрямку руху; стрибки з нестандартних вихідних положень, які виконуються одночасно з імітацією окремих техніко-тактичних дій тощо.

Структура координаційних якостей складається зі здібностей засвоювати нові рухи, вміння оцінювати й управляти окремими характеристиками рухів, здібностей до імпровізації і комбінації рухів. Руховий запас найбільш ефективно забезпечується до 15–17-ти річного віку.

Координаційні здібності курсанта багато в чому обумовлюються вмінням об'єктивно приймати й оперативно переробляти інформацію під час сутичок. Ефективність управління своїми рухами тісно пов'язана з рівнем вдосконалення спеціалізованих сприйнять – почуття хорту, куртки і поясу хортовки, часу, простору, розвитку зусиль тощо.

Існує пряма залежність між темпами підвищення майстерності в бойовому хортингу та рівнем інтелекту спортсмена. В момент ведення сутички бойовому хортингу воно тим більше очевидно, оскільки у варіативних ситуаціях сутички спортсмену необхідно за частку секунди безпомилково вирішувати різні завдання – до типових можна віднести вибір і

використання ефективних техніко-тактичних дій або комбінації (на думку фахівців, їх кількість в бойовому хортингу досягає до 12 тисяч).

Структуру процесу інтелектуальної підготовки курсанта складають формування здібностей об'єктивного сприйняття і концентрація уваги; вдосконалення пам'яті й ефективності розумових процесів; формування здібностей до оперативної обробки інформації, прийняття рішень і їх реалізація в умовах змагальної діяльності.

Рівень інтелектуальної підготовки курсанта визначається трьома основними факторами: широтою погляду (світоглядом); знанням закономірностей спортивного тренування з бойового хортингу; здібностями до реалізації техніко-тактичних рішень у процесі змагань. Роль тренера з бойового хортингу відомчого закладу вищої освіти – сприяти формуванню інтелектуальних можливостей курсанта на всіх етапах багаторічної спортивної підготовки. Для цього широко використовується система спеціальних завдань і контроль за якістю їх виконання.

Інтегральна підготовка курсанта – процес координації та реалізації в змагальній діяльності різних сторін підготовленості (технічної, тактичної, психологічної, фізичної та інтелектуальної). Синтетичний підхід, спрямований на комплексний прояв здібностей курсанта у специфічних умовах змагальної діяльності, – основне завдання інтегральної підготовки. Найбільш популярний спосіб – проведення різних за рівнем значення і педагогічними завданнями сутичок.

До методичних прийомів підвищення ефективності інтегральної підготовки курсантів засобами бойового хортингу відносяться: полегшення умов змагальних сутичок (використання спаринг-партнерів менших вагових категорій; проведення атаквальних техніко-тактичних дій в сутичці з більш слабким суперником тощо); ускладнення умов (сутьки з більш сильним і великим за вагою суперником) боротьби на хорті, розміри якого більше або менше за правилами; проведення змагань у незвичних кліматичних умовах; інтенсифікація змагальної діяльності за рахунок підвищення щільності сутички (кількість використаних техніко-тактичних дій і комбінацій).

Висновок. У процесі дослідження ми досягли нашої мети і можемо зробити висновки.

1. Одним з найбільш істотних резервів підвищення ефективності сучасної методики тренування курсантів правоохоронних спеціальностей засобами бойового хортингу, безумовно, є поліпшення якості проведення комплексного контролю.

2. У процесі підготовки курсантів – спортсменів бойового хортингу до змагань був здійснений оперативний, поточний та етапний контроль, що дозволило вести постійне спостереження за тренувальним процесом і оцінити динаміку фізичного розвитку курсантів під впливом фізичних навантажень.

2. Найбільш інформативними і прийнятними засобами і методами комплексного контролю курсантів є наступні показники: частота серцевих скорочень, артеріальний тиск, показники динамометрії, показники в тесті – стрибок у довжину з місця, в тесті на підтягування в висі на перекладині, і в тесті утримання ніг у положенні кута 90 градусів у висі на перекладині.

3. Заняття бойовим хортингом справляє позитивному впливу на динаміку розвитку основних фізичних якостей курсантів. При цьому найбільш виражені зміни виявляються в параметрах, що характеризують швидкісно-силові можливості організму, менш виражені – в показниках загальної і силової витривалості.

В основі системи функціональної підготовки курсантів правоохоронних спеціальностей засобами бойового хортингу лежить комплекс наукових знань про засоби та методи виховання фізичних якостей, адаптації до фізичного навантаження, профілактики захворювань тощо. У зв'язку з цим виникла необхідність викладання бойового хортингу в закладах вищої освіти системи МВС України. Отже, ця діяльність спрямована на розвиток широкого наукового світогляду, стимулювання пізнавального та професійного інтересу, науково-дослідної діяльності та професійної ерудиції курсантської молоді, викладачів фізичного виховання та функціональної підготовки, тренерів з бойового хортингу,

соціальних педагогів та інших фахівців, які зацікавлені у розвитку системи підготовчих занять з бойового хортингу, вихованні фізичної культури та основ здоров'я курсантів у процесі занять бойовим хортингом – національним професійно-прикладним видом спорту.

Перспективи подальшого дослідження. Подальша робота над дослідженням методів управління і контролю у процесі занять бойовим хортингом курсантів правоохоронних спеціальностей, підвищення рівня функціональної підготовленості, фізичної культури та основ здоров'я курсантів правоохоронних спеціальностей, вдосконаленням знань і умінь щодо тренувальних технологій бойового хортингу, формуванням цінностей здорового життя курсантської молоді засобами бойового хортингу у констатувальному, формувальному та контрольному експериментах буде конкретизована в результатах дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антоненко С. А. Підготовка професійних захисників України у системі бойового хортингу / С. А. Антоненко, Е. А. Єрмоєнко, В. Л. Гришук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 52–62.
2. Бабурнич С. А. Професіограма спортивного судді з бойового хортингу / С. А. Бабурнич, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 343–353.
3. Біла В. Р. Військово-патріотичне виховання школярів і студентів у процесі занять бойовим хортингом / В. Р. Біла, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Чмелюк // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 242–254.
4. Бобік С. П. Формування професійно-психологічних здібностей співробітників правоохоронних органів у процесі занять бойовим хортингом / С. П. Бобік, Е. А. Єрмоєнко, С. П. Параниця // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 23–38.
5. Боднарчук О. Г. Бойовий хортинг для підготовки співробітників правоохоронних органів / О. Г. Боднарчук, Е. А. Єрмоєнко, В. Р. Біла, // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 226–242.
6. Бойовий хортинг – національний вид спорту і школа підготовки українського воїна / І. Суліма, Е. Єрмоєнко, К. Кукушкін, С. Полторацький // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 71–82.
7. Бойовий хортинг – система національно-патріотичного виховання дітей та молоді / О. Бухтіяров, Е. Єрмоєнко, О. Буток, В. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 61–70.
8. Бойовий хортинг – фундаментальний осередок воїнських традицій української землі / С. Параниця, Е. Єрмоєнко, Г. Коломоєць, В. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 105–115.
9. Бойовий хортинг у впровадженні науково-методичної літератури з рекреації, фізичної реабілітації і художніх творів спортсменами підліткового та студентського віку / С. Бадьора, Е. Єрмоєнко, М. Тимчик, В. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць. – 2018. – Вип. 9. – С. 190–199.
10. Бойовий хортинг у загальній системі фізичної та спеціальної підготовки співробітників правоохоронних органів / В. Р. Біла, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Чмелюк, В. Л. Гришук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 368–377.
11. Бойовий хортинг у закладах загальної середньої освіти / О. М. Гречаний, Е. А. Єрмоєнко, Ю. В. Черпак, І. В. Суліма // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 544–553.
12. Бойовий хортинг у комплексі функціональної та професійної підготовки курсантів до служби в правоохоронних органах / В. А. Гришук, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Чмелюк, В. Р. Біла, О. А. Бухтіяров // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 14–28.
13. Бойовий хортинг у методиці вдосконалення силових якостей спортсменів різного віку / А. Литвиненко, Е. Єрмоєнко, О. Остапенко, В. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 214–222.

14.Бойовий хортинг у програмі навчання і професійно-прикладної підготовки курсантів правоохоронних спеціальностей закладів вищої освіти України / В. Біла, Е. Єрьоменко, В. Грищук, О. Бухтіяров // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 6–19.

15.Бойовий хортинг у системі підготовки співробітників правоохоронних органів до протидії незаконному переміщенню товарів у районах здійснення операції об'єднаних сил / В. В. Чмелюк, Е. А. Єрьоменко, В. Р. Біла, В. В. Бондарчук, С. П. Бобік // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 513–527.

16.Бойовий хортинг у системі фізичного виховання студентів і курсантів / Е. Єрьоменко, В. Чмелюк, В. Біла, В. Грищук // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 52–60.

17.Бойовий хортинг у системі фізичного виховання студентів і курсантів / В. В. Чмелюк, Е. А. Єрьоменко, В. Р. Біла, В. А. Грищук, О. А. Бухтіяров // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 72–95.

18.Бойовий хортинг як засіб виховання всебічно розвиненої особистості / С. А. Антоненко, Е. А. Єрьоменко, В. В. Чмелюк, В. Л. Грищук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 399–415.

19.Бойовий хортинг як засіб виховання справедливості в молодших школярів у процесі гурткових занять / С. Болтівець, Е. Єрьоменко, О. Остряньська, В. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 148–160.

20.Бойовий хортинг як засіб військово-прикладної та фізичної підготовки особового складу підрозділів з протидії незаконному переміщенню товарів у районах здійснення операції об'єднаних сил на сході України / Е. А. Єрьоменко, С. С. Полторацький, І. В. Суліма, О. І. Марченко // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 43–58.

21.Бойовий хортинг як засіб фізичної і психологічної підготовки та формування професійних якостей курсантів і працівників правоохоронних органів / О. Буток, Е. Єрьоменко, С. Болтівець, В. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 220–231.

22.Бойовий хортинг як засіб формування в школярів фізичних здібностей як основи тверезого способу життя в майбутній життєдіяльності / О. Остапенко, М. Зубалій, Е. Єрьоменко, М. Тимчик // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 166–172.

23.Бойовий хортинг як система морально-етичного виховання особистості / Т. Федорченко, Е. Єрьоменко, І. Суліма, С. Полторацький // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 42–51.

24.Бондарчук В. В. Бойовий хортинг як засіб формування професійно-прикладних якостей курсантів і працівників силових структур / В. В. Бондарчук, Е. А. Єрьоменко, В. В. Чмелюк // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 188–200.

25.Брухно Ю. С. Бойовий хортинг як засіб формування фізичної культури студентів і курсантів / Ю. С. Брухно, Е. А. Єрьоменко, В. Л. Грищук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 200–214.

26.Бухтіяров О. А. Бойовий хортинг як система підготовки українського професійного воїна-патріота / О. А. Бухтіяров, Е. А. Єрьоменко, В. Л. Грищук, // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 126–139.

27.Впровадження навчальної дисципліни «Бойовий хортинг» у систему освіти України / Е. А. Єрьоменко, В. Р. Біла, В. Л. Грищук, О. А. Бухтіяров, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 101–126.

28.Гарбовський Л. А. Бойовий хортинг і методика викладання у закладах вищої освіти / Л. А. Гарбовський, Е. А. Єрьоменко, В. Л. Грищук, // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 155–173.

29.Гречана Л. О. Бойовий хортинг у системі початкової школи закладів загальної середньої освіти / Л. О. Гречана, Е. А. Єрьоменко, С. М. Солодько // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во

освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіт», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 554–563.

30. Гречаний О. М. Методика викладання бойового хортингу в процесі гурткової роботи у закладах загальної середньої освіти / О. М. Гречаний, Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 251–262.

31. Гришук В. Л. Бойовий хортинг як засіб професійно-прикладної підготовки правоохоронців до виконання службово-бойових завдань з протидії контрабанді у районах здійснення операції об'єднаних сил / В. Л. Гришук, Е. А. Єрьоменко, О. А. Бухтіяров // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 59–73.

32. Гришук В. Л. Бойовий хортинг як засіб професійно-прикладної, функціональної підготовки студентів, курсантів і слухачів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів / В. Л. Гришук, Е. А. Єрьоменко // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіт», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 537–544.

33. Гришук В. Л. Службовий обов'язок та етичні цінності правоохоронців як результат виховання у системі бойового хортингу / В. Л. Гришук, Е. А. Єрьоменко, О. А. Бухтіяров // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 80–101.

34. Довгань Н. Бойовий хортинг як інструмент соціалізації студентів закладів вищої освіти / Н. Довгань, Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 177–186.

35. Єрьоменко В. Засоби профілактики основних стоматологічних захворювань у студентів, курсантів, спортсменів бойового хортингу та співробітників правоохоронних органів / В. Єрьоменко, Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 116–126.

36. Єрьоменко В. Е. Медичний контроль змагальної діяльності з бойового хортингу / В. Е. Єрьоменко, Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 195–215.

37. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг – професійно-прикладний вид спорту правоохоронних органів України : монографія / Е. А. Єрьоменко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Національна федерація бойового хортингу України. – К : ГС «НФБХУ», 2020. – 203 с.

38. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг – виховна система школярів України / Е. А. Єрьоменко, О. М. Гречаний // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 240–251.

39. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг у системі професійної підготовки співробітників правоохоронних органів / Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 28–40.

40. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг як ефективний засіб військово-патріотичного виховання школярів і студентів / Е. А. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 31–39.

41. Єрьоменко Е. Бойовий хортинг як засіб оптимізації функціональної підготовки студентів і курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів / Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 19–33.

42. Єрьоменко Е. А. Бойовий хортинг як засіб професійно-психологічної підготовки співробітників правоохоронних органів України : монографія / Е. А. Єрьоменко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Нац. федерація бойового хортингу України. – К : ГС «НФБХУ», 2020. – 138 с.

43. Єрьоменко Е. Витоки та історія розвитку бойового хортингу в Україні і за кордоном / Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 55–70.

44. Єрьоменко Е. А. Виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів у процесі занять бойовим хортингом / Е. А. Єрьоменко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури /Фізична культура і спорт/». – 2019. – Вип. 10 (118). – 2019. – С. 49-56.

45. Єрьоменко Е. А. Виховна система бойового хортингу / Е. А. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2018. – Вип. 9. – С. 156–171.

46. Єрмоєнко Е. А. Виховний потенціал бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 360 с.
47. Єрмоєнко Е. А. Виховний потенціал та філософська основа бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 147–157.
48. Єрмоєнко Е. А. Військово-патріотичне виховання старшокласників засобами бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко, К. М. Кукушкін // К. : Паливода А. В., 2020. – 1110 с.
49. Єрмоєнко Е. А. Військово-прикладний і бойовий хортинг у системі професійної підготовки допризовної молоді, військовослужбовців та правоохоронців / Е. А. Єрмоєнко, С. С. Полторацький // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 527–533.
50. Єрмоєнко Е. Всесвітнє українське земляцтво та діаспора у сприянні розвитку бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 56–79.
51. Єрмоєнко Е. А. Значимість цінностей фізичної культури та основ здоров'я для студентів і курсантів, які займаються бойовим хортингом. *Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць.* К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2019. Вип. 11 (119) 19. С. 71–79.
52. Єрмоєнко Е. А. Кваліфікаційна система бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Національна федерація бойового хортингу України. – К. : ГС «НФБХУ», 2020. – 155 с.
53. Єрмоєнко Е. А. Комплексне використання потенціалу бойового хортингу для забезпечення національної безпеки України в умовах зовнішньої агресії / Е. А. Єрмоєнко // Актуальні проблеми забезпечення національної безпеки та спрощення процедур міжнародної торгівлі : зб. тез IV наук.-практ. інтернет-конфе., 25-31 травня 2020 р., м. Ірпінь – м. Хмельницький / Мін-во фінансів України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Хмельницький : Науково-дослідний центр митної справи, 2020. – С. 18–23.
54. Єрмоєнко Е. А. Концепція розвитку бойового хортингу в системі освіти України : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, ГС «Національна федерація бойового хортингу України. – К.: ГС «НФБХУ», 2020. – 122 с.
55. Єрмоєнко Е. Медико-біологічні та морфофункціональні особливості бойового хортингу у процесі виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 112–121.
56. Єрмоєнко Е. Медико-фізіологічні чинники самоконтролю за фізичним навантаженням на тренуваннях з бойового хортингу у процесі виховання фізичної культури студентів / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 127–138.
57. Єрмоєнко Е. А. Методика викладання бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 890 с.
58. Єрмоєнко Е. А. Методичні плани навчально-тренувальної роботи з бойового хортингу : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Ін-т модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 75 с.
59. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма з бойового хортингу для позашкільних навчальних закладів : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Ун-т ДФС України, [та ін.]. – К. : ПАЛИВОДА А. В., 2020. – 521 с.
60. Єрмоєнко Е. А. Наукове обґрунтування психолого-педагогічних умов виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів у процесі занять бойовим хортингом [Електронний ресурс] / Е. А. Єрмоєнко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / фізична культура і спорт /» – 2020. – Вип. 3(123). – С.47–56. – Режим доступу : [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.3\(123\).09](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.3(123).09).
61. Єрмоєнко Е. А. Організація тренувальної діяльності з бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 262 с.
62. Єрмоєнко Е. А. Основні принципи бойового хортингу. *Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць.* К. : Паливода А. В. 2018. Вип. 9. С. 22–31.
63. Єрмоєнко Е. А. Особливості самовиховання в бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 40–55.
64. Єрмоєнко Е. А. Особливості фізичної і психологічної підготовки та формування професійних якостей курсантів і працівників правоохоронних органів засобами бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов.

наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 39–42.

65. Єрмоєнко Е. А. Правомірність застосування службово-прикладних прийомів фізичного впливу системи бойового хортингу в екстремальних умовах соціального характеру у межах необхідної самооборони / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 95–110.

66. Єрмоєнко Е. А. Психічні процеси в бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 63–72.

67. Єрмоєнко Е. А. Робоча програма навчально-тренувальних занять з бойового хортингу : метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Ін-т модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 84 с.

68. Єрмоєнко Е. А. Система фізичного виховання спортсменів бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 187–205.

69. Єрмоєнко Е. А. Теоретико-методичні засади виховання наполегливості в молодших школярів у процесі занять бойовим хортингом : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Ін-т проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 191 с.

70. Єрмоєнко Е. А. Технічна підготовка спортсмена бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 652 с.

71. Єрмоєнко Е. Філософія бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 82–104.

72. Єрмоєнко Е. Формування фізичної культури та цінностей здорового способу життя студентської молоді як передумова спортивних успіхів у бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 261–274.

73. Єрмоєнко Е. А. Хортинг – виховна система особистості : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во фінансів України, Ун-т ДФС України. – К. : Паливода А. В., 2020. – 627 с.

74. Єрмоєнко Е. А. Хортинг – національний вид спорту України: метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко. – К. : Паливода А. В., 2014. – 1064 с.

75. Івашковський В. Психомоторика та психо-фізіологічні особливості підготовки спортсменів бойового хортингу / В. Івашковський, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 130–138.

76. Кукушкін К. М. Методика військово-патріотичного виховання школярів у процесі занять бойовим хортингом / К. М. Кукушкін, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 6–14.

77. Лях В. Інноваційні підходи у боротьбі «Лави на лаву» з учнями козацьких класів і спортсменів бойового хортингу / В. Лях, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 164–176.

78. Методика викладання бойового хортингу для студентів та курсантів закладів вищої освіти правоохоронної спрямованості / Е. Єрмоєнко, В. Чмелюк, В. Грищук, С. Бадьора. // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 196–219.

79. Національний професійно-прикладний вид спорту України – бойовий хортинг / Е. А. Єрмоєнко, В. В. Чмелюк, В. Р. Біла, В. Л. Грищук, О. А. Бухтіяров // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 38–52.

80. Оптимізація функціональної підготовки курсантів та співробітників правоохоронних органів за методиками бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко, В. В. Чмелюк, В. Р. Біла, В. Л. Грищук, О. А. Бухтіяров // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 62–80.

81. Остряньська О. Бойовий хортинг у впровадженні творчих здобутків передового регіонального педагогічного досвіду формування у старших дошкільників соціально-комунікативних умінь у театралізованій діяльності з використанням хортинг-ляльок / О. Остряньська, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 173–186.

82. Петрович Ж. Бойовий хортинг як засіб виховання патріотизму у школярів і студентів / Ж. Петрович, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 34–45.

- 83.Петрочко Ж. В. Хортинг – школа сили і честі юного українця : метод. посіб. / Ж. В. Петрочко, Е. А. Єрьоменко ; Мін-во освіти і науки України, Мін-во молоді та спорту України, Нац. академія педагогічних наук України, Ін-т проблем виховання. – К. : Паливода А. В., 2016. – 544 с.
- 84.Принципи застосування прикладних прийомів бойового хортингу співробітниками правоохоронних органів / Е. А. Єрьоменко, В. В. Чмелюк, В. Л. Грищук, О. А. Бухтіяров, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 254–263.
- 85.Присяжнюк С. Бойовий хортинг та проблема активного відпочинку спортсменів у різні вікові періоди / С. Присяжнюк, Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 206–218.
- 86.Психологічні та соціальні основи виховання особистості у системі бойового хортингу / Н. Зубалій, М. Зубалій, Е. Єрьоменко, В. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 122–129.
- 87.Пустолякова Л. Бойовий хортинг у системі навчання фізичних вправ загального розвитку та спеціально-підготовчих вправ на заняттях з фізичного виховання у закладах вищої освіти / Л. Пустолякова, Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 187–195.
- 88.Рудей Д. Ю. Бойовий хортинг у комплексі виховних засобів спортсменів шкільного віку / Д. Ю. Рудей, О. М. Гречаний, Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 334–343.
- 89.Силова підготовка школярів 14-17 років на уроках фізичної культури з елементами бойового хортингу / Е. Єрьоменко, С. Болтівець, І. Суліма, В. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 158–165.
- 90.Сичов С. Бойовий хортинг та особливості оптимізації управління атлетичним тренуванням у процесі спортивної діяльності / С. Сичов, Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 219–225.
- 91.Степура Т. М. Бойовий хортинг як засіб формування специфічних психічних властивостей співробітників правоохоронних органів / Т. М. Степура, Е. А. Єрьоменко, О. В. Буток, // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 173–188.
- 92.Тішин А. В. Застосування прийомів бойового хортингу при вдосконаленні навчання у вищих освітніх установах правоохоронних органів України / А. В. Тішин, Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 296–305.
- 93.Чмелюк В. В. Бойовий хортинг у підрозділах державної митної служби для підготовки співробітників до протидії незаконному переміщенню товарів у районах здійснення операції об'єднаних сил на сході України / В. В. Чмелюк, Е. А. Єрьоменко, В. В. Бондарчук // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 7–25.
- 94.Чмелюк В. В. Бойовий хортинг як чинник навчання і професійної підготовки курсантів закладів вищої освіти правоохоронної спрямованості / В. В. Чмелюк, Е. А. Єрьоменко, В. В. Бондарчук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 8–23.
- 95.Шаповалов Б. Б. Перспективи розвитку бойового хортингу як засобу підготовки військовослужбовців правоохоронних органів військової структури до дій з ризиком для життя та здоров'я / Б. Б. Шаповалов, Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 315–322.
- 96.Bukhtiyarov, O. A., Yeromenko, E. A., Butok, O. V., Yeromenko, V. E. (2018). *Boyovyi khortyng – systema natsionalno-patriotichnoho vykhovannia ditey ta molodi* [Combat horting is a system of national-patriotic education of children and youth]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu: Issue 9* (pp. 61–70). Kyiv: Palyvoda A. V.
- 97.Gryshchuk, V. L., Yeromenko, E. A., Bukhtiyarov, O. A. (2020). *Boyovyi khortyng yak zasib profesiyno-prykladnoi pidgotovky pravookhorontsiv do vykonannia sluzhbovo-boyovykh zavdan z protydyi kontrabandi u rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl* [Combat horting as a means of professional and applied training of law enforcement officers to perform combat missions to combat smuggling in the areas of the Joint Forces Operation]. *Protydiya Nezakonnomu peremischenniu tovariv v rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl : tezy dop. nauk.-prakt. seminaru (15 travnia 2020 roku)*. Irpin. Universytet DFS Ukrainy. P. 59–73.

98. Bila, V. R., Yeromenko, E. A., Gryshchuk, V. L., Bukhtiyarov, O. A. (2019). *Boyovyi khortyng u program navchannia i profesiyno-prukladnoi pidgotovky kursantiv pravookhoronnykh spetsialnostei zakladiv vyshchoi osvity Ukrainy* [Combat horting in the program of training and professional and applied training of cadets of law enforcement specialties of higher education institutions of Ukraine]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*: Issue 11 (pp. 6–19). Kyiv: Palyvoda A. V.

99. Chmeliuk, V. V., Yeromenko, E. A., Bondarchuk, V. V. (2020). *Boyovyi khortyng u pidrozdilakh derzhavnoi mytnoi sluzhby dlia pidhotovky spivrobotnykiv do protydii nezakonnomu peremishchenniu tovariv u rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl na skhodi Ukrainy* [Combat horting in the units of the State Customs Service to prepare employees to combat the illegal movement of goods in the areas of the Joint Forces Operation in eastern Ukraine]. *Protydiya Nezakonnomu peremishchenniu tovariv v rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl* : tezy dop. nauk.-prakt. seminaru (15 travnia 2020 roku). Irpin. Universytet DFS Ukrainy. P. 7–25.

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ЯК ЧИННИК СПЕЦІАЛЬНО-ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СПІВРОБІТНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

**Рамазанова У. В.,
Срьоменко Е. А.,
Бухтіяров О. А.**

Університет ДФС України, м. Ірпінь

***Анотація.** У даній статті розкрито основні проблеми процесу фізичної та спеціальної підготовки співробітників правоохоронних органів, а також курсантів правоохоронних спеціальностей у відомчих закладах вищої освіти системи Міністерства внутрішніх справ України та інших правоохоронних органів. Визначено основні напрями інноваційних підходів, впровадження яких до існуючої системи підготовки діючих і майбутніх правоохоронців позитивно вплине на формування професійно-прикладних навичок і їхнє професійне становлення як висококваліфікованих професіоналів правоохоронної діяльності сучасної європейської країни.*

***Ключові слова:** бойовий хортинг, фізична та спеціальна підготовка, співробітники, правоохоронні органи.*

Актуальність наукового дослідження. Діяльність правоохоронних органів можна віднести до професії змішаних видів, яка здійснюється у специфічних ускладнених зовнішніх умовах, вимагаючи від працівників високої психічної стійкості, загальної та спеціальної витривалості [1–12; 17–28]. В даний час, практична співпраця МВС України із європейськими інститутами стала здійснюватися спільно з офісом ОБСЄ в Україні, відповідно до новітніх проєктів розвитку правоохоронної галузі, які спрямовані на вдосконалення навчальних програм з підготовленості майбутніх правоохоронців з урахуванням європейських стандартів у правоохоронній діяльності.

Це пов'язано з тим, що виникли проблеми з підготовки майбутніх правоохоронців згідно сучасного рівня життя, які призвели до професійної невідповідності у порівнянні з європейськими країнами. Водночас, початкова підготовка – це процес формування у працівників ОВС спеціальних знань, умінь та навичок, необхідних для виконання службових обов'язків за конкретною посадою.

Мета дослідження. Визначення основних проблем, які виникли в існуючій системі фізичної та спеціальної підготовки у відомчих закладах вищої освіти системи правоохоронних органів та основних напрямів впровадження інноваційних підходів для вдосконалення підготовленості співробітників правоохоронних органів і курсантів – майбутніх правоохоронців.

Матеріал і методи дослідження. У дослідженнях використовувались наступні методи: теоретичний аналіз та узагальнення спеціальної методичної літератури та нормативно-правових документів.

НАШІ АВТОРИ

- Антоненко Сергій Анатолійович** кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, майстер спорту України
- Бабурнич Сергій Антонович** віце-президент Національної федерації бойового хортингу України, президент Дніпропетровської обласної федерації бойового хортингу, майстер спорту України з хортингу
- Бадьора Сергій Миколайович** кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України,
- Біла Вікторія Русланівна** кандидат юридичних наук, доцент, заступник начальника з навчально-методичної роботи Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, підполковник податкової міліції
- Брухно Юрій Сергійович** старший інспектор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, лейтенант податкової міліції, майстер спорту України з хортингу
- Бобік Семен Петрович** заступник начальника з виховної роботи Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України
- Боднарчук Олег Григорович** доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри господарського права та процесу Навчально-наукового інституту права Університету державної фіскальної служби України
- Бондарчук Віталій Вікторович** заступник начальника факультету з організаційної роботи Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, кандидат юридичних наук, полковник податкової міліції
- Боровець Наталія Олександрівна** Інспектор відділу виховної роботи Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України
- Буток Олена Володимирівна** старший викладач кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, підполковник податкової міліції, майстер спорту України
- Бухтіяров Олексій Анатолійович** кандидат юридичних наук, заступник начальника кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, підполковник податкової міліції, майстер спорту України, учасник бойових дій

Вехтєв Валерій Валерійович	президент Кіровоградської обласної федерації бойового хортингу, майстер спорту України з хортингу, учасник бойових дій
Ганчева Владислава Ігорівна	співробітник відділу наукового та навчально-методичного забезпечення змісту позашкільної освіти та виховної роботи ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» Міністерства освіти і науки України
Гарбовський Леонід Антонович	доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, кандидат юридичних наук, доцент
Гречаний Олександр Миколайович	учитель-методист фізичної культури Київської інженерної гімназії, перший віце-президент Національної федерації бойового хортингу України, майстер спорту України з хортингу
Грищук Віктор Леонідович	кандидат юридичних наук, начальник кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, підполковник податкової міліції, майстер спорту України з хортингу, учасник бойових дій
Дервянко Вікторія Василівна	завідуючий сектором наукового та навчально-методичного забезпечення змісту суспільної, громадської та технологічної освіти ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» Міністерства освіти і науки України, майстер спорту України з хортингу
Деркач Оксана Вікторівна	провідний фахівець кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України
Єрмоєнко Вероніка Едуардівна	майстер спорту України з хортингу, студентка Національного медичного університету імені О. О. Богомольця та військової кафедри Всеукраїнської військової медичної академії, студентка Навчально-наукового інституту спеціальної фізичної і бойової підготовки та реабілітації Університету державної фіскальної служби України, член національної збірної команди України з хортингу, чемпіонка України з хортингу.
Єрмоєнко Едуард Анатолійович	кандидат педагогічних наук, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, член кафедри ЮНЕСКО «Превентивна освіта і соціальна політика», Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, майстер спорту України міжнародного класу, Заслужений тренер України, президент Всесвітньої федерації бойового хортингу, учасник бойових дій
Зверєв Антон Віталійович	інспектор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету ДФС України, майстер спорту України, капітан податкової міліції

Полторацький Сергій Сергійович	начальник медичної служби Міністерства оборони України, президент Національної федерації військово-прикладного хортингу України, майстер спорту України з хортингу
Рамазанова Уляна Василівна	Старший інспектор з особливих доручень відділу спеціалізованої та професійної підготовки фахівців з фінансових розслідувань Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, підполковник податкової міліції
Рудей Дмитро Юрійович	директор Київської інженерної гімназії, учитель-методист
Сидоренко Олексій Миколайович	кандидат економічних наук, начальник навчального відділу Університету державної фіскальної служби України, кандидат у майстри спорту України з хортингу
Степура Тетяна Миколаївна	провідний фахівець Навчально-наукового інституту спеціальної фізичної і бойової підготовки та реабілітації Університету державної фіскальної служби України, кандидат у майстри спорту України з хортингу
Тимчик Микола Валерійович	кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри футболу Національного педагогічного університету імені Миколи Драгоманова, науковий співробітник лабораторії фізичного розвитку та здорового способу життя Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України, майстер спорту України з хортингу
Тішин Андрій Володимирович	старший викладач кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, майстер бойового хортингу
Федорченко Тетяна Євгенівна	доктор педагогічних наук, професор, старший науковий співробітник, головний науковий співробітник Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України, кандидат у майстри спорту України з хортингу
Чмелюк Василь Васильович	кандидат юридичних наук, проректор з питань підготовки кадрів податкової міліції – начальник Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, полковник податкової міліції, учасник бойових дій
Шаповалов Борис Борисович	кандидат психологічних наук, доцент, президент Міжнародної федерації поліцейського хортингу, президент Федерації поліцейського хортингу України, віце-президент Національної федерації бойового хортингу України

Наукове видання

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

(українською, російською та англійською мовами)

*Матеріали міжнародної
науково-практичної конференції*

14-15 липня 2020 р., м. Ірпінь, Університет ДФС України

Частина 2

Колектив авторів
Друкується в авторській редакції

Упорядник: Е. А. Єрмоменко

Підписано до друку 29.08.2020 р.
Формат 84x108/16
Умов. друк. арк. 91,56

Папір офсетний
Друк офсетний
Гарнітура Times

Зам. № 0238
Наклад 50 пр.

Підготовлено до друку Видавничо-поліграфічним центром Університету ДФС України.
08205, вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Київська область, Україна.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції (серія ДК № 5104 від 20.05.2016 р.)

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ, ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
ПРАЦІВНИКІВ ПОДАТКОВОЇ МІЛІЦІЇ
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ТА ОРГАНІЗАЦІЇ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ